

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-03-28
Besvaras senast
2023-04-05 kl. 12.00

Till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2022/23:494 Statsbidrag till trossamfund som inte lever upp till samhällets demokratiska värderingar

I samband med kulturutskottets beredning av betänkande 2022/23:KrU5 har Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) hörts. I brist på lagstiftning om demokrativillkor framkom att det för närvarande inte föreligger hinder mot att fördela statligt stöd till trossamfund som motverkar samhällets grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Inte heller föreligger det möjlighet att återkalla utbetalade medel, detta på grund av den förvaltningsrättsliga principen om gynnande förvaltningsbeslut. För att åstadkomma krav på att statsbidraget till trossamfund fördelas i enlighet med samhällets demokratiska principer, samt möjligheten att återkalla utbetalt stöd, krävs ny lagstiftning.

Myndigheten SST redogjorde för att det i dag förekommer trossamfund som får statsbidrag samtidigt som de i sin verksamhet motverkar det demokratiska samhället genom exempelvis antidemokratiska krafter och våldsbejakande extremism. Myndigheten redogjorde även för att man i ett flertal fall har anmält enskilda inom trossamfundsverksamheter till Säkerhetspolisen. Mot bakgrund av detta begärde vi socialdemokrater att riksdagens kulturutskott skulle kalla in Säkerhetspolisen för en lägesbeskrivning om problemets omfattning. Säkerhetspolisens medverkan på kulturutskottets sammanträde är unik i sitt slag. Aldrig tidigare har Säkerhetspolisen deltagit på kulturutskottets sammanträde, men den kunde där redogöra för behovet av lagstiftning för att hindra stöd till trossamfund, föreningar och civilsamhällesaktörer som motverkar det demokratiska samhället.

Frågan om demokrativillkor vid stöd till trossamfund är inte ny. Arbetet påbörjades 2015 i samband med den nationella antiterrorstrategin. Den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen beslutade i juni 2016 att se över statens stöd till trossamfund i syfte att införa ett förtydligt demokratikriterium och möjlighet att återkalla utbetalt stöd. Utredningen skulle ta fram förslag i syfte att säkerställa att allmänna medel går till verksamheter som är förenliga med samhällets grundläggande värderingar så som de formuleras i regeringsformen och i de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. Utredningen kom fram till att om ett trossamfund eller en församling utvecklas i en negativ riktning och motverkar samhällets grundläggande värderingar bör det vara möjligt att mista rätten att vara statsbidragsberättigat.

I juli 2022 lade den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen fram en proposition om ett nytt demokrativillkor för statligt stöd till trossamfund och civilsamhället. Lagändringarna föreslogs träda i kraft den 1 januari 2023. Men i november 2022 återkallade den nuvarande regeringen, i samverkan med Sverigedemokraterna, propositionen.

Under det senaste året har ett flertal avslöjanden visat på hur olika samfund som mottar statligt stöd gjort avsteg från grundläggande demokratiska principer och mänskliga rättigheter. Som exempel kan samfund som förvägrat kvinnor att ingå äktenskap utan manlig förmyndare eller att ta ut skilsmässa nämnas, samt frikyrkor som bedrivit omvändelseverksamhet.

Lagstiftning om införande av ett nytt demokrativillkor hade skapat förutsättningar för Myndigheten för stöd till trossamfund att enligt lag utkräva uppfyllda demokrativillkor vid stöd till trossamfunden. Myndigheten hade även haft möjlighet att utkräva återbetalning av verksamheter som inte uppfyller kraven. Tillbakadragandet av propositionen gör att trossamfund som inte lever upp till demokratiska principer och mänskliga rättigheter kan fortsätta uppbära statsbidrag. Ännu är det oklart när en ny lagstiftning kommer på plats. Regeringens senfärdighet i frågan skadar förtroendet för trossamfunden och hämmar möjligheterna att vidta åtgärder mot radikaliserings-, våldsbejakande extremism, inskränkningar av mänskliga rättigheter och motverkande av en demokratisk utveckling.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga socialminister Jakob Forssmed:

Vad avser ministern att göra för att stoppa utbetalningen av statsbidrag till trossamfund som inte lever upp till samhällets demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter?

.....
Lawen Redar (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren